

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 91/06-13

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. marca 2006 predbežne prerokoval sťažnosť D. Č., K., zastúpenej advokátom JUDr. I. G., P., vo veci namietaného porušenia základného práva na spravodlivé súdne konanie a na súdnu ochranu podľa čl. 48 ods. 2 a podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 4 Co 143/05 z 30. júna 2005 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 243/05 z 29. novembra 2005 a namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prievidza v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 51/04, postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 143/05 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 243/05 a takto

rozhodol:

Sťažnosť D. Č. odmieta.

Odôvodnenie:

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. februára 2006 telefaxom doručená a 24. februára 2006 poštovou prepravou doplnená sťažnosť D. Č., K. (ďalej len „sťažovateľka“), ktorou namietala porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie a na súdnu ochranu podľa čl. 48 ods. 2 a podľa čl. 46 ods. 1

Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Krajského súdu v Trenčíne (ďalej aj „krajský súd“) sp. zn. 4 Co 143/05 z 30. júna 2005 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Cdo 243/05 z 29. novembra 2005 a namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prievidza (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 51/04, postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 143/05 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 243/05.

Zo sťažnosti vyplynulo, že: «(...) Návrhom zo dňa 04. 05. 2004 sa domáham vysporiadania podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam zapísaných na LV č. 123 obec K., kat. územie K. Môj podiel na uvedených nehnuteľnostiach (...) je 8/18 celku. Uvedené nehnuteľnosti predstavujú: rodinný dom s. č. 218 postavený na parcele č. 464/1, rodinný dom s. č. 219, postavený na parcele č. 464/2 a pozemky (...).

V priebehu konania mi bolo uznesením Okresného súdu v Prievidzi zo dňa 19. 4. 2005 oznámené, že súd konanie prerušuje až do právoplatného skončenia konania pred OS v Prievidzi č. k. 9 C 10/2005 o návrhu proti mne o vrátenie daru, resp. do skončenia o náhradnej dedičskej pozostalosti po nebohej H. Z., (...) a vedenom na OS v Žiline pod 4 D 2366/92.

Proti uzneseniu o prerušení konania som podala prostredníctvom svojho právneho zástupcu odvolanie. Krajský súd v Trenčíne rozhodol uznesením zo dňa 30. 6. 2005 tak, že potvrdil napadnuté uznesenie Okresného súdu v Prievidzi.

Mám za to, že bol to najmä krajský súd, ktorý sa mal s mojimi námietkami riadne vysporiadať a rozhodnutie o prerušení konania zrušiť. (...)

Súvisiace konanie vedené na Okresnom súde v Prievidzi sp. zn. 9 C 10/2005 na vrátenie daru poskytnutého na základe zaopatrovateľskej a kúpnej zmluvy bolo súdom zamietnuté. Rozhodnutie súdu nadobudlo právoplatnosť dňa 08. 11. 2005. (...)

Odporcovia boli na pojednávaní na Okresnom súde v Prievidzi poučený súdom

o tom, aby sami podali návrh na prejednanie dedičstva po nebohej H. Z. Na rokovaní po poslednom pojednávaní na okresnom súde ich však právny zástupca presviedčal o tom, že pre nich je nevýhodné podať návrh na prejednanie dedičstva. Tento návrh z ich strany ani nebol podaný. Napokon som daný návrh podala sama. Zo strany odporcov sú jasné snahy o obštrukcie vo veci.

Okresný súd v Žiline medzičasom začal o veci konanie ex offo na základe uznesenia zo dňa 01. 07. 2005, sp. zn. 30 D 104/2005. Na základe výzvy súdneho komisára - notárky JUDr. A. Š. zo dňa 09. 02. 2006 som bola vyzvaná na označenie okruhu dedičov s uvedením ich osobných údajov, ako i predloženia znaleckého posudku na nehnuteľnosti, ktorých sa prejednanie dedičstva týka. Nakoľko nie som účastníčkou dedičského konania a nemám možnosť tieto údaje zistiť, hrozí mi podľa poučenia notárky zastavenie konania, nakoľko jej výzve nevyhoviem. V prípade zastavenia tohto konania by sa mohlo stať, že konanie na Okresnom súde v Prievidzi, o ktorom sa vedie táto sťažnosť, by bolo prerušené na „večné časy“, nakoľko dôvod prerušenia - rozhodnutie o spoluvlastníckom podieli po nebohej H. Z. by neodpadol z dôvodu zastavenia konania o prejednanie tohto majetku v dedičskom konaní. Tým by sa vlastne okruh uzavrel a ja by som síce podľa názoru súdu mala všetky práva účastníka konania a bola by mi primerane poskytnutá ochrana, ale práva by som sa nemohla nikdy dovolať. (...)

Krajský súd v Trenčíne uznesením zo dňa 30. 06. 2005, sp. zn. 4 Co 143/05, potvrdil rozhodnutie okresného súdu o prerušení konania. Ako dôvod uviedol, že vo veci prebieha sporové konanie o vrátenie daru (v súčasnosti už skončené), ktoré má vplyv na predmet konania o zrušení a vyporiadaní podielového spoluvlastníctva, nakoľko mne sa môže podiel znížiť na 5/18-tin. V každom prípade je však zrejmé, že nejaký podiel mi zostane a v prípade určenia výšky hodnoty nehnuteľnosti nie je problém pri konečnom rozhodnutí vo veci túto skutočnosť zohľadniť. Súd tiež citoval ustanovenia zákona, podľa ktorého sa síce dedičia stávajú vlastníkami majetku ku dňu smrti poručiteľa, ale nie je jasné, ktorý z dedičov sa stane vlastníkom alebo či nadobudnú spoluvlastníctvo viacerí oprávnený dedičia. Podľa jeho názoru nie je možné bez vyriešenia tejto otázky v konaní o zrušení a vyporiadaní pokračovať. Táto posledná veta nie je vôbec žiadnym spôsobom odôvodnená, súd môže a mal v konaní pokračovať prípadne s tým, že pred vynesení konečného rozhodnutia by

konanie prerušil za účelom ustálenia skutočného a jediného dediča, ak by vec nechcel usporiadať ináč. Dovtedy mohlo konanie riadne prebiehať.

Ako vyplýva z iných obdobných konaní, rozdelenie podielového spoluvlastníctva býva otázkou veľmi komplikovanou. V tomto prípade by súd napríklad mohol rozhodnúť ako je uvedené neskôr v dôvodoch ústavnej sťažnosti. Súd uviedol, že nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 9/2000 sa nevzťahuje na uvedené konanie, nakoľko jeho predmetom bola ochrana vlastníckeho práva a nie zrušenie a vyporiadanie podielového vlastníctva. Ja osobne si myslím, že uvedený nález v prvom rade riešil otázku porušenia práv v tej konkrétnej danej veci v súvislosti s poskytnutím súdnej ochrany. Nie je relevantné, či sa v tej veci jednalo priamo o ochranu vlastníckeho práva či o zrušenie a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva, čo je tiež do istej miery ochrana vlastníckeho práva. (...)

Proti rozhodnutiu Krajského súdu v Trenčíne som podala dovolanie na Najvyšší súd Slovenskej republiky. Vo svojom dovolaní som podrobne odôvodnila dôvody, pre ktoré mám za to, že boli porušené moje práva. Dovolanie som podala podľa § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku. V dovolaní som poukázala tiež na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. III. ÚS 9/2000, kde som ho podrobnejšie citovala. Takisto som poukázala aj na iné rozhodnutie o procesnom nástupníctve v cieľovom konaní, kde dokonca dedičom po nebohej bol ustanovený opatrovník.

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesením zo dňa 29. 11. 2005 v konaní sp. zn. 3 Cdo 243/2005 dovolanie odmietol. Ako vyplýva z odôvodnenia na str. 6, stredný odstavec, rozhodnutím odvolacieho súdu vraj nedošlo k porušeniu mojich práv ako navrhovateľky, lebo mi nebolo odňaté žiadne procesné právo ako účastníčke konania, lebo počas prerušenia konania moje procesné práva zostávajú zachované (napr. právo vykonávať procesné úkony vo formách nazerať do spisu, robiť si výpisky, právo byť predvolaná na pojednávanie, vyjadriť sa k návrhom a dôkazom a na to, aby bol rozsudok doručený do vlastných rúk). So zreteľom k tomu, že počas prerušenia sa nevykonáva pojednávanie, realizácia takmer všetkých procesných práv účastníka sa presúva k momentu, keď odpadne prekážka, pre ktorú bolo konanie prerušené. Podľa názoru súdu, ustanovenie § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku dáva odňatie možnosti konať pred súdom do súvislosti s faktickou procesnou činnosťou súdu a nie s jeho právnym hodnotením veci zaujatým

v napadnutom rozhodnutí. Z dikcie citovaného ustanovenia § 109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku je zrejmé, že je plne v kompetencii súdu, aby zväžil možnosť uvedeného postupu a jeho záver treba považovať za prejav nezávislého súdneho rozhodnutia. (...)

Z dôvodu právnej istoty som už voči uzneseniu Krajského súdu v Trenčíne podala ústavnú sťažnosť, ktorá sa vedie na Ústavnom súde Slovenskej republiky pod sp. zn. Rvp 1759/05. Som uzrozumená s tým, že v prípade, že tejto sťažnosti bude vyhovené, tak táto moja sťažnosť bude odmietnutá. Dávam na úvahu Ústavného súdu Slovenskej republiky, aby prejedikoval i právny názor na odmietnutie dovolania vykonané najvyšším súdom. Obzvlášť keď tento konštatoval, že pri prerušení konania nie je a priori dôvod na podanie dovolania v zmysle § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku, t. j. že účastníkovi konania sa postupom súdu odňala možnosť konať pred súdom. Bolo by vhodné ukázať najvyššiemu súdu, akým spôsobom má uvedené veci riešiť, nakoľko chýba jednotnosť právneho výkladu a predvídateľnosť práva. (...)

V zmysle § 107 Občianskeho súdneho poriadku konanie súd preruší najmä vtedy, ak ide o majetkovú vec a navrhovateľ alebo odporca zomrel; v konaní pokračuje s dedičmi účastníka, len čo sa skončí konanie o dedičstve, pokiaľ povaha veci nepripúšťa, aby sa s týmito dedičmi nepokračovalo skôr.

Súd nemá priamo zákonom stanovenú povinnosť vždy prerušiť konanie, ak účastník konania umrie, ale mal by skúmať, či povaha veci nepripúšťa, aby sa v konaní pokračovalo. Súdy túto skutočnosť neskúmali a len sa vo svojich odôvodneniach uznesenia o prerušení konania obmedzili na konštatovanie, že nie je zatiaľ zrejmé či, resp. v akých podieloch budú dedičia dedič a citovali ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku o prerušení konania. V tomto prípade, mám za to, že povaha veci pripúšťa, aby sa pokračovalo v konaní. V každom prípade sú rozhodnutia súdov nepreskúmateľné nakoľko neobsahujú odôvodnenie všetkých právne relevantných skutočností a teda sú arbitrárne.

V tejto súvislosti poukazujem predovšetkým že som sociálny prípad, starám sa o dve maloleté deti, nemám dostatok finančných prostriedkov, nemám kde bývať, žijem z podpory a ak sa mi podarí, zoženiem si prácu, ale zatiaľ sa mi podarilo pracovať len krátkodobo alebo ako brigádnička. Z tohto dôvodu potrebujem riešiť svoju finančnú a najmä bytovú

situáciu. Odporca v prvom rade nehnuteľnosť v celosti užíva, za užívanie mi neplatí. Jeho finančná a bytová situácia je riadne vyriešená, a tak teda nemá záujem vo veci urýchlene konať.

Taktiež možno poukázať najmä na nález Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. III. ÚS 9/2000.

„Vo svojom vyjadrení z 23. februára 2000 Okresný súd Stará Ľubovňa vyjadril názor, že ustanovenie § 107 OSP nebráni pokračovať v konaní s právnymi nástupcami žalovaných. Ukončiť vec rozhodnutím však možno len po právoplatnom ukončení konania o dedičstve.“

S týmto názorom všeobecného súdu Ústavný súd vyjadril svoj súhlas.

Poukazujem aj na právne názory uvedené v odbornej tlači: Procesní nástupníctví v civilním soudním řízení [PPP. 94, 9: 1], kde sa uvádza dokonca možnosť stanoviť ešte neznámym dedičom opatrovníka.

„V prípade, ak zomrie účastník konania - fyzická osoba, stávajú sa procesnými nástupcami v konaní jej dedičia (obdobne to samozrejme platí, aj keď súd vydá rozhodnutie o vyhlásení za mŕtveho v zmysle § 198 O. s. p.).

Platné dedičské právo stojí na zásade, že dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa – „delačný princíp“. Pretože v tejto dobe nie je spravidla okruh dedičov známy, súd konanie preruší. Ak je tu však nebezpečenstvo prietáhov a zbytočného predlžovania konania, môže súd neznámym dedičom ustanoviť opatrovníka a v konaní pokračovať s opatrovníkom až do doby, než budú dedičia zistení.“

Súd v každom prípade musí zvažovať práva budúceho dediča na ochranu svojich práv a možnosť zúčastniť sa konania, ako i mojich práv na vyporiadanie podielového spoluvlastníctva. Nakoľko okruh oprávnených dedičov je v tomto prípade známy a dedičstvo sa nadobúda smrťou poručiteľa, môžu byť účastníkmi konania zatiaľ všetci potencionálni dedičia. Tiež to bude jeden z dôvodov, pre ktoré budú mať dedičia záujem skôr skončiť dedičské konanie, nakoľko tí, ktorí nebudú chcieť nehnuteľnosť nadobudnúť, nebudú chcieť v konaní vystupovať.

Konanie pred Okresným súdom v Prievidzi začalo návrhom podaným dňa 4. 5. 2004. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho

orgánu. (...)

Ako vyplýva z vyššie uvedeného, právna istota pre účastníka konania nastáva až právoplatnosťou rozhodnutia súdu. Teda mám za to, že v konaní postupom súdu dochádza k porušovaniu aj môjho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov. Súd môže riadne konať a pripraviť tak podklady pre rozhodnutie hneď po vydaní dedičského rozhodnutia.

Návrh na začatie konania bol podaný dňa 4. 5. 2003, doteraz dokazovanie nepokročilo a ak bude konanie prerušené ani nepokročí.

K uvedenému dopĺňam, že Najvyšší súd Slovenskej republiky v dovolaní prišiel k záveru, že rozhodnutie o prerušení konania je v kompetencii príslušného súdu a prerušením a priori nemôže dôjsť k odňatiu práva účastníkovi konať pred súdom. Za konanie pred súdom pokladá i robenie návrhov, nahliadanie do spisu a iné úkony, ktoré prakticky nesmerujú k ukončeniu veci, nakoľko súd musí dôkazy vykonať na pojednávaní a rozsudok verejne vyhlásiť (§ 122 Občianskeho súdneho poriadku, § 156 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku).

Mám za to, že pri rozhodovaní o prerušení konania treba vychádzať z posudzovania konkrétnej právnej veci. V prvom rade treba ustáliť, či je možné vo veci vôbec konať. Ako vyplýva z judikatúry a výkladu, na ktoré som poukázal, prakticky vždy je možné vo veci konať (...). V prípade, že je možné vo veci konať, je potrebné zvážiť ujmu alebo problémy, ktoré sa prípadne môžu stať účastníkom konania, v tomto prípade tým, ktorí by sa konania museli zúčastniť a neboli by dedičmi a nákladom s týmto súvisiacim. Na druhej strane treba zvažovať i urgentnosť danej veci, či u druhého účastníka konania je možné spravodlivo očakávať, aby čakal až na vyriešenie dedičskej veci.

V mojom prípade som jednoznačne uviedla, že mám výrazné sociálne problémy, že mám maloleté deti a nedostatok finančných prostriedkov a nemám kde bývať. Takisto som uviedla a preukázala, že odporca robí prietahy v dedičskom konaní. I v čase od smrti poručiteľa do rozhodnutia o vysporiadaní dedičstva môžu oprávnení dedičia vykonávať úkony k predmetu dedičstva. V prípade, že sa jedná o úkon nie obvyklý, je k tomu potrebný súhlas súdu. Zákon však nevyklučuje túto možnosť a teda i prerušenie konania týmto môže stratiť na opodstatnenosti.

Mám za to, že v mojej veci mal súd zhodnotiť na jednej strane môj evidentný záujem

na pokračovaní v súdnom konaní, tzn. moju sociálnu situáciu, ako i sociálnu situáciu mojich detí, najmä nedostatok možností bývania a finančných prostriedkov a zároveň nezáujem odporcov vysporiadať dedičský podiel a na druhej strane jednoduchosť a ekonomickosť konania len so skutočnými dedičmi predmetnej nehnuteľnosti. Nemôže byť obranou súdu, že rozhodnutie vydal v rámci nezávislého výkonu súdnej moci, keď týmto rozhodnutím porušil moje ústavné práva garantované mi Ústavou. Rozhodnutie súdu v rámci sudcovskej nezávislosti musí rešpektovať i ústavné práva účastníkov konania.

Podľa najnovšej judikatúry najvyššieho súdu sa za odňatie možnosti účastníka konať pred súdom pokladá i to, keď v odvolacom konaní súd potvrdí prvostupňové rozhodnutie z iných právnych dôvodov ako boli uvádzané. Ak takýto argument má byť dôvodom pre zrušenie odvolacieho rozhodnutia, iste sa jedná o posudzovanie možnosti konať pred súdom v širšom slova zmysle. Ved' nakoniec, účastníci konania v ktorejkoľvek veci môžu okrem svojich priamych právnych nárokov a tvrdení argumentovať alebo vyvracať i alternatívne právne názory na vec bez toho, že by na to boli osobne vyzvaný.

Ak budeme použitie ustanovenia § 237 písm. f) Občianskeho súdneho poriadku posudzovať v zmysle tejto vyššej právnej logiky, potom je potrebné, aby sa odvolací súd meritórne zaoberal mojím podaním i v takom konaní ako je dovolanie proti potvrdeniu uznesenia o prerušení konania [náleží ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 21/2000 (...)]. (...)

Zároveň v súvislosti s konaním súdov všetkých inštancií došlo k porušeniu môjho práva na prerokovanie veci bez zbytočného odkladu, nakoľko od podania návrhu už uplynul viac ako rok a pol a vo veci sa ešte riadne ani nezačalo konať.

Podľa ustanovenia § 53 ods. 1 zákona č. 38/1993 Z. z. o ústavnom súde sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedkov, ktoré mu zákon na ochranu základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov. Ja mám za to, že som vyčerpala riadne všetky opravné prostriedky, ktoré mi boli dané k dispozícii. Čo sa týka sťažnosti na prieťahy v konaní, mám za to, že táto sťažnosť v zmysle § 62 a nasl. zákona NR SR č. 757/2004 o súdoch v tejto veci nebola právnym prostriedkom na ochranu môjho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov. Jej kladnému prerokovaniu bránilo rozhodnutie súdu o prerušení konania, neskôr dokonca právoplatnému. V prípade, že by ústavný súd mal za to, že predsa len formálne som si uvedenú sťažnosť mala podať, navrhujem, aby súd postupoval podľa

§ 53 ods. 2, keď konanie sťažnosti v tejto časti by neodmietol. (...)

Postupom súdu, došlo k porušeniu môjho základného práva garantovaného Ústavou Slovenskej republiky v: čl. 46 ods. 1 (...), čl. 48 ods. 2 (...) a v čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (...) nakoľko mi postupom Najvyššieho súdu SR, Krajského súdu v Trenčíne a postupom Okresného súdu v Prievidzi bolo znemožnené konať pred súdom a uplatniť svoje práva. (...)

Na základe uvedeného navrhujem, aby Ústavný súd Slovenskej republiky vydal nasledovný nález

1. Základné práva D. Č. na súdnu a inú právnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozhodnutím Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. 11. 2005 v konaní sp. zn. 3 Cdo 243/2005 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 30. júna 2005 v konaní sp. zn. 4 Co 143/05-82 a právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods.2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v konaní vedenom na Okresnom súde v Prievidzi pod sp. zn. 15 C 51/2004, Krajskom súde v Trenčíne, sp. zn. 4 Co 143/05-82 a Najvyššom súde Slovenskej republiky, sp. zn. 3 Cdo 243/2005 porušené bolo.

2. Zrušuje sa uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky zo dňa 29. novembra 2005 v konaní sp. zn. 3 Cdo 243/2005, a Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 4 Co 143/05-82 z 30. júna 2005 a vec sa vracia Krajskému súde v Trenčíne, aby v nej znovu konal a rozhodol.

3. Okresný súd v Prievidzi, Krajský súd v Trenčíne a Najvyšší súd Slovenskej republiky sú povinní spoločne a nerozdielne uhradiť trovy právneho zastúpenia D. Č. advokátovi JUDr. I. G. vo výške 5.330 Sk (...) na účet právneho zástupcu do 15 dní od právoplatnosti tohto nálezu.»

II.

Ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú

porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 prvej vety ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch (...).

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na ktorých prerokovanie nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť

aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

V zmysle konštantnej judikatúry ústavného súdu je dôvodom pre odmietnutie návrhu pre jeho zjavnú neopodstatnenosť absencia priamej súvislosti medzi označeným základným právom alebo slobodou na jednej strane a namietaným konaním alebo iným zásahom do takéhoto práva alebo slobody na strane druhej. Inými slovami, ak ústavný súd nezistí relevantnú súvislosť medzi namietaným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých navrhovateľ namieta, vysloví zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti a túto odmietne (mutatis mutandis I. ÚS 12/01, I. ÚS 124/03).

Predmetom sťažnosti je tvrdené porušenie základných práv sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie a na súdnu ochranu podľa čl. 48 ods. 2 a podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením Krajského súdu v Trenčíne sp. zn. 4 Co 143/05 z 30. júna 2005 v spojení s uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 243/05 z 29. novembra 2005 a namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom Okresného súdu Prievidza v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 51/04, postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 143/05 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 243/05.

1. Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetnou sťažnosťou sťažovateľka napadla uznesenie krajského súdu sp. zn. 4 Co 143/05 z 30. júna 2005, ako aj uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 243/05 z 29. novembra 2005. Avšak vzhľadom na princíp subsidiarity, ktorý vyplýva z citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, ústavný súd nemá právomoc preskúmať napadnuté rozhodnutie krajského súdu, pretože toto rozhodnutie preskúmal v dôsledku dovolania sťažovateľky najvyšší súd. Z tohto dôvodu bolo potrebné sťažnosť v tejto časti (teda vo vzťahu k uvedenému uzneseniu krajského súdu) odmietnuť pre nedostatok právomoci ústavného súdu.

2. Pokiaľ ide o namietané porušenie základného práva sťažovateľky na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 48 ods. 2 ústavy uznesením najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 243/05

z 29. novembra 2005, ústavný súd pripomína, že podľa svojej ustálenej judikatúry nemá zásadne oprávnenie preskúmavať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil (II. ÚS 21/96). Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom napokon nie je ani chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Ústavný súd vo svojej judikatúre konštantne zdôrazňuje, že pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ústavnosti (čl. 124 ústavy) nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov, a že jeho úloha sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách (napr. I. ÚS 13/01).

V danom prípade je relevantnou aj judikatúra ústavného súdu, v zmysle ktorej na skúmanie prípustnosti návrhu na začatie súdneho konania, jeho opodstatnenosti, dodržania zákonných lehôt, oprávnenosti navrhovateľa takýto návrh podať, právomoci o ňom konať a rozhodnúť či splnenia iných zákonom ustanovených náležitostí je zásadne príslušný orgán, ktorý rozhoduje o merite návrhu – inými slovami, právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc skúmať to, či návrh zodpovedá tým podmienkam, ktoré pre konanie o ňom ustanovuje príslušný procesný kódex. Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci všeobecných súdov je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou (I. ÚS 74/02, I. ÚS 115/02, I. ÚS 46/03). V tejto súvislosti ústavný súd konštatuje, že uvedené obdobie platí, aj pokiaľ ide o skúmanie prípustnosti prerušenia konania, jeho opodstatnenosti a pod.

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“), ktorú si osvojil aj ústavný súd, vyplýva, že „právo na súd“, ktorého jedným aspektom je právo na prístup k súdu, nie je absolútne a môže podliehať rôznym obmedzeniam. Uplatnenie obmedzení

však nesmie obmedziť prístup jednotlivca k súdu takým spôsobom a v takej miere, že by uvedené právo bolo dotknuté v samej svojej podstate. Okrem toho tieto obmedzenia sú zlučiteľné s čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorý garantuje právo na spravodlivé súdne konanie, len vtedy, ak sledujú legitímny cieľ a keď existuje primeraný vzťah medzi použitými prostriedkami a týmto cieľom (napr. Guérin c. Francúzsko, 1998).

Otázka posúdenia prípustnosti prerušenia konania je otázkou zákonnosti a jej riešenie nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľky (mutatis mutandis IV. ÚS 35/02). Z obsahu sťažnosti vyplýva, že jej podstatou je nesúhlas sťažovateľky s právnym názorom najvyššieho súdu vysloveným v napadnutom uznesení sp. zn. 3 Cdo 243/05 z 29. novembra 2005, týkajúcim sa otázky prípustnosti prerušenia konania v danej veci.

Z odôvodnenia napadnutého uznesenia najvyššieho súdu okrem iného vyplýva, že:

„Ustanovenie § 109 OSP stanoví také případy, v kterých dochádza k prerušení konania rozhodnutím soudu preto, že sa v konaní vyskytla prekážka, ktorá dočasne bráni jeho pokračovaniu. V odseku 1 sú uvedené prípady, v ktorých je súd povinný konanie prerušiť. Z dôvodov uvedených v odseku 2 súd konanie môže prerušiť, a ak tak neurobí, musí vykonať vhodné opatrenia, ktorými prekážku brániacu postupu súdu odstráni.

Z obsahu spisu vyplýva, že okresný súd pristúpil k prerušeniu konania po zistení, že na Okresnom súde Prievidza sa vedie konanie pod sp. zn. 9 C 10/2005, v ktorom sa navrhovateľka P. Č. proti odporkyni D. Č. (navrhovateľke v predmetnom konaní) domáha o vrátenie daru, t. j. 5/18 predmetnej nehnuteľnosti (poskytnutého zaopatrovacou zmluvou), ku ktorej sa navrhovateľka domáha zrušenia a vyporiadania podielového spoluvlastníctva. Ďalej súd zistil, že pôvodná odporkyňa 2) H. Z. zomrela ešte pred začatím konania, z ktorého dôvodu Okresný súd Prievidza konanie voči nej uznesením z 23. augusta 2004, č. k. 15 C 51/2004-36 zastavil a uznesením z 15. novembra 2004 pripustil do konania ďalších účastníkov – dedičov odporkyne 2), a to odporcu 2) J. Z., 3) H. Z., 4) M. Z., po zistení, že spoluvlastnícky podiel nebohej H. Z., (...) na predmetnej nehnuteľnosti v rozsahu 1/18 nebol prejednaný v dedičskom konaní (ktoré sa viedlo na Okresnom súde Žilina pod sp. zn. D 2366/92). Z obsahu spisu vyplýva, že navrhovateľka na výzvu súdu podala Okresnému súdu Žilina podnet na dodatočné prejednanie dedičstva po nebohej H. Z., ktoré konanie nebolo doposiaľ skončené. Na základe uvedených skutočností okresný súd konanie o zrušenie

a vyporiadanie podielového spoluvlastníctva uznesením z 19. apríla 2005 prerušil a v dôsledku odvolania navrhovateľky odvolací súd rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne potvrdil, keď dospel k záveru o jeho vecnej správnosti.

Uvedeným rozhodnutím odvolacieho súdu nedošlo k porušeniu práv navrhovateľky, nebolo jej odňaté žiadne procesné právo ako účastníčke konania, lebo počas prerušenia konania jej procesné práva zostávajú zachované [napr. právo vykonávať procesné úkony vo formách stanovených zákonom (§ 41 OSP), nazeráť do spisu a robiť si z neho výpisy (§ 44 OSP), právo byť predvolaná na súdne pojednávanie (§ 115 OSP), vyjadriť sa k návrhom na dôkazy a k všetkým dôkazom, ktoré budú vykonané (§ 123 OSP), na to, aby jej bol rozsudok doručený do vlastných rúk [(§ 158 ods. 2 OSP), atď.]. So zreteľom k tomu, že počas prerušenia konania sa nevykonávajú pojednávania, realizácia takmer všetkých procesných práv účastníka sa v podstate presúva k momentu, keď odpadne prekážka, pre ktorú bolo konanie prerušené. Ustanovenie § 237 písm. f) OSP dáva odňatie možnosti konať pred súdom do súvislosti s faktickou procesnou činnosťou súdu a nie s jeho právnym hodnotením veci zaujatým v napadnutom rozhodnutí. Z dikcie citovaného ustanovenia § 109 ods. 2 písm. c) OSP je zrejmé, že je plne v kompetencii súdu, aby zvažil možnosť uvedeného postupu a jeho záver treba považovať za prejav nezávislého súdneho rozhodnutia.

Z hľadiska námietok dovolateľky vzťahujúcich sa k vecnej nesprávnosti rozhodnutia o prerušení konania treba uviesť, že dovolací súd môže preskúmavať správnosť právneho posúdenia veci súdmi nižších stupňov až vtedy, ak je dovolanie z určitého zákonného dôvodu procesne prípustné; o takýto prípad však v danej veci nejde. Odňatie možnosti konať pred súdom preto nemožno vidieť v právnych záveroch, na ktorých súdy založili svoje rozhodnutia o dôvodnosti prerušenia konania. Právne posúdenie veci je realizáciou rozhodovacej činnosti a nemôže zakladať dôvod prípustnosti dovolania podľa § 237 písm. f) OSP, pretože právnym posudzovaním súd neporušuje žiadnu procesnú povinnosť, ktorá mu vyplýva zo zákona, ani žiadne procesné právo účastníka.“

Podľa názoru ústavného súdu právny názor najvyššieho súdu o prípustnosti prerušenia konania v danej veci je zdôvodnený vyčerpávajúcim spôsobom, najvyšší súd na zásadné námietky sťažovateľky zaujal stanovisko, a preto aj ústavný súd ho považuje za ústavne relevantný. V citovanej časti odôvodnenia napadnutého rozhodnutia najvyšší súd

dostatočným spôsobom uviedol dôvody, pre ktoré bolo potrebné dovolanie sťažovateľky považovať za neprípustné a predmetné dovolanie sťažovateľky bolo treba odmietnuť.

V každom prípade tento postup najvyššieho súdu pri odôvodňovaní svojho právneho záveru vo veci sťažovateľky nemožno považovať za zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny. Skutočnosť, že sťažovateľka sa s právnym názorom najvyššieho súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti tohto názoru a nezakladá ani oprávnenie ústavného súdu nahradiť jeho právny názor svojím vlastným už ani preto, že ústavný súd nie je opravným súdom právnych názorov najvyššieho súdu (mutatis mutandis I. ÚS 2/06). Ingerencia ústavného súdu do výkonu tejto právomoci najvyššieho súdu je opodstatnená len v prípade jeho nezlučiteľnosti s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou. Ústavný súd aj keby nesúhlasil s interpretáciou zákonov všeobecnými súdmi, ktoré sú „pánom zákonov“, v zmysle citovanej judikatúry by mohol nahradiť napadnutý právny názor najvyššieho súdu iba v prípade, ak by ten bol svojvoľný, zjavne neodôvodnený, a teda ústavne nekonformný. O svojvôli pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Podľa názoru ústavného súdu predmetný právny výklad najvyšším súdom takéto nedostatky nevykazuje, a preto bolo potrebné v tejto časti sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú odmietnuť.

3. Sťažovateľka namietala aj porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu garantovaného v čl. 46 ods. 1 ústavy. Ústavný súd konštatuje, že zo skutočností, ktoré sťažovateľka vo svojej sťažnosti uviedla, nevyplýva žiadna možnosť porušenia uvedeného základného práva, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie, a sťažovateľka, ktorá je v konaní pred ústavným súdom zastúpená advokátom, teda kvalifikovaným právnym zástupcom, neuviedla žiadne skutočnosti, ktoré by odôvodňovali záver o porušení jej práva na súdnu ochranu. Sťažovateľke súdy neodopreli spravodlivosť, ibaže jej návrhu na pokračovanie konania v danom prípade dočasne nevyhoveli, teda konanie prerušili. Ústavou zaručené právo na súdnu ochranu vyplývajúce z čl. 46 ods. 1 ústavy pritom neznamená právo na úspech v konaní pred všeobecným súdom a nemožno ho ani účelovo chápať tak, že jeho naplnením je vyhovieť všetkým procesným návrhom

účastníka konania (napr. II. ÚS 4/94, I. ÚS 8/96). Preto bolo potrebné sťažnosť aj v tejto časti odmietnuť ako zjavne neopodstatnenú.

4. Z obsahu a petitu sťažnosti vyplýva aj tvrdenie sťažovateľky, že prerušením napadnutého konania došlo a dochádza postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 15 C 51/04, postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Co 143/05 a postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 3 Cdo 243/05 k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu podstatou, účelom a cieľom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty účastníka konania (napr. I. ÚS 41/02). Tento účel spravidla nie je možné dosiahnuť po právoplatnom prerušení konania, ku ktorému došlo v súlade so zákonom. Ústavný súd v tejto súvislosti v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (mutatis mutandis I. ÚS 162/03) konštatuje, že prerušenie konania podľa § 109 ods. 2 písm. c) Občianskeho súdneho poriadku (ku ktorému došlo podľa hore uvedeného zistenia ústavného súdu v danom prípade ústavne relevantným spôsobom) možno považovať za prekážku konania. Ak nedôjde k odpadnutiu prekážky prerušeného konania postupom predvídaným v Občianskom súdnom poriadku, nemôžu sa v prerušenom konaní vykonávať žiadne procesné úkony smerujúce k odstráneniu právnej neistoty účastníkov, a tým aj k naplneniu účelu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy. Preto ústavný súd nečinnosť okresného súdu v dôsledku existencie zákonnej prekážky jeho postupu neposudzuje ako zbytočné prietahy v konaní (mutatis mutandis II. ÚS 3/03, I. ÚS 65/03). Čo sa týka napadnutého konania vedeného na krajskom súde pod sp. zn. 4 Co 143/05 ústavný súd zo zapožičaného súvisiaceho spisu zistil, že toto konanie trvalo od 8. júna 2005 do 4. augusta 2005 a napadnuté konanie pred najvyšším súdom trvalo od 31. októbra 2005 do

19. decembra 2005. Podľa názoru ústavného súdu *prima facie* bez akýchkoľvek pochybností nemožno napadnutý postup krajského súdu a najvyššieho súdu považovať za taký, ktorý by bolo možné kvalifikovať ako „zbytočné prierahy“ v zmysle cit. článku ústavy a dohovoru.

S ohľadom na uvedené skutočnosti a v súlade so svojou doterajšou rozhodovacou činnosťou preto neprichádza do úvahy, aby ústavný súd postup okresného súdu, krajského súdu a najvyššieho súdu v napadnutých konaniach po prípadnom prijatí návrhu (sťažnosti) na ďalšie konanie kvalifikoval ako porušenie základného práva sťažovateľky garantovaného čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva garantovaného čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto ústavný súd rozhodol o odmietnutí sťažnosti aj v tejto časti pre jej zjavnú neopodstatnenosť.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti ústavný súd rozhodol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde tak, ako to je uvedené vo výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. marca 2006